

ויהי בוקר

ועש אלוהים... את המאור הגדול... ויהי ערב ויהי בוקר יום רביעי (בראשית א' ט"ז-ט"ט).

אנשי מאה שערים, ירושלים, רובם ככולם קנאים דתיים, מעולם לא ראו בעין יפה את חידושיו של מנהל משרד הדתות שמואל זנחיל כהנא בשטח הסכמים הדתיים. כהנא החיה בחודשים האחרונים יותר מפולחן יהודי עתיק אחד, ניסה לקרב אל הטכסים שחידש את המוני העם. הוא הצליח במידה מסוימת, הצלחה שזיכתה את חידושיו בתואר "דת סינטיית", מפי אלה שהביטו על רעיונותיו בחיוב.

אולם בשבוע שעבר נכנעו אפילו הקיצונים שבנטורי קרתא, השתתפו בהתלכדות רבה בטכס עתיק נוסף שחודש על ידי משרד הדתות. הטכס: 'לידת החמה'.

לפי המסורת נמצאת השמש אחת ל-28 שנה בנקודה ברקיע בה נמצאה בעת שנבראה. פרט למשמעות הסמלית והדתית שבדבר, יש למקום המצאה של השמש ערך לגבי קביעת לוח השנה היהודי והתאמתו למחזור החמה.

ברכת החמה הוא (לדעת אלה שאינם מצטיינים בדתיות) טכס אלילי מובהק, אשר בטכסים דומים אחרים כמו, למשל, ברכת הלבנה, עבר לדת שונאת אלילים כמו הדת היהודית.

ספרי תפילה מיוחדים

ברחובות ירושלים עברו לפנות בוקר מכוניות מצוידות ברמקולים, העירו את תושביה לברכת החמה. אוטורי בוסים הסיעו מתפללים להר ציון, חרדי מאה שערים נעו לעבר שדה פתוח מול שער מגדלובים כשהם עטופי טליתות ותמילין קשורים לראשיהם ולזרועותיהם.

כאילו מתוך החלטה שבתג הבא רק אחת ל-28 שנה יש לשמוח יותר מאשר בחג רגיל, חד-שנית, היתה עליצות החוגגים גדולה, העמידה בצל אפילו את שמחת תורה.

לאחר ביקורו של שר החוץ האמריקאי ג'ון פוסטר דאלס בארצות המרחב. אולם התמונה שגילה שרת בבירת ארצות-הברית היתה שונה לגמרי. נתברר לו כי עקרונות המדיניות כבר נקבעו, ואין בידו לשנות הרבה. בשיחותיו עם שר ההגנה וילסון ועם ד"ר ללס גילה שרת כ: אין לו לומר הרבה, נועד לו התפקיד הפסיכי של מאוין בלבד. פגיו שחו הקצרה עם איזנהואר לא היתה אלא סכום שיחות הקודמות. כתבים העידו כי מצב רוחו, בצאתו מן הפגישה, לא היה עליו ב יותר.

למעשה, היה במצב החדש של יחסי צד צות-הברית — ישראל, שנוצר עם עליית רפובליקנים לשלטון, סיום תהליך ממושך עוד מימי שלטונו של הנשיא טרומן. מומחי הסטייט-דפרטמנט טענו מאז ומתמיד כי ה גורם העיקרי במרחב הם ארצות ערב. ישראל אינה אלא אי בתוך ים עוין. לא ייתכן, טענו אלה, כי המדיניות האמריקאית תטיל את הדגש דווקא על ישראל. אולם טרומן, שעמד תחת לחץ הבוחרים, נכנע מפעם לפעם לגורמיים ציוניים באמריקה.

מדיניות אחת. השלטון החדש החליט לבטל את המדיניות הנפרדת של הבית הלבן והסטייט דפרטמנט, לבצע מדיניות אחידה המושתתת על האינטרסים של ארצות הברית כמדינה, במקום על קולות הבוחרים היהודיים.

בשיחותיו בארצות-הברית נתברר לשר ה חוץ הישראלי באופן בלתי משתמע לשתני פנים כי:

- משלוחי הנשק לערבים, לא יותנו כי הסכם שלום עם ישראל.
  - הקמת ארגון ההגנה המרחבי, אף היא לא תתחשב במצבה של ישראל.
  - מדינת ישראל לא תזכה בסיוע צבאי אלא כשתהיה חברה בארגון ההגנה.
- שלושת העקרונות האלה הבהירו למעשה נקודה ברורה אחת: ישראל עצמה תצטרך למצוא את הדרך לשלום עם מדינות המרחב, לא תיעזר בכך על ידי ארצות הברית, שאיננה מעוניינת לקלקל את יחסיה עם הערבים.

התביעה שבוטלה

מלבד הכינוס "שלח את עמי" שבוטל ל אור התקוות לשינוי עמדתה של ברית ה מועצות לגבי ישראל, נידונה לגניזה גם התביעה המשפטית * שהכילה ממשלת ישראל נגד ברית המועצות על הפרת התווים ליצוא הדריים ובנגות.

מנסחי התביעה, שפרטיה נשמרו בסוד, הרבו בקובלנות מסחריות, מיעטו בתלונות המבוססות על הרקע הפוליטי להפרת ה חוזה. הטענה הישראלית: שלטונות גמל או דיסה לא עמדו בהתחייבותיהם לפרוק את המטענים תוך עשרה ימים, שילמו, אמנם, דמי השהיה ניכרים במטבע חוץ אך שיבשו את סדר ההפלגות של אניות ההדרים הישראליות.

סיבת ההשהיות בפריקה, לדברי המומי חים: סדר גרוע במשק הרכבות הסובייטי, מחסור חמור בקרונות המצויינים במתקני חימום הדרושים להעברת הפרי לפנים ה ארץ מבלי שיקפא בקור הרוסי. טענה אפשוית של הסובייטים להצדקת בר טול החוזה: המשלוח האחרון של פרי ה הדר הישראלי שיצא לדרכו לזמל אודיסה יום לפני ההודעה של ניתוק היחסים, הועבר ברגע האחרון לאניה תורכית **, בניגוד ל טעיף מפורש בחוזה.

מינוטים

לאי שייכים הערבים?

הכרזו פעם מומחה ממשלתי לעניינים ערביים: "בישראל אין בעיה ערבית. יש בעיה של יהודים העוסקים בעניינים ערביים." השבוע נראה כי כל הגורמים האחראים נ י סו להוכיח כי צדק אותו מומחה.

ששה שבועות לאחר ששר הפנים ישראל רוקח הודיע על השינויים אשר הוא עומד להכניס בשטח הממשל באזורים הערביים, נתפרסמה הודעה מטעם משרד ראש הממש לה: פנחס לבון ויהושע פלמון השלימו דו"ח בדבר שינויים בממשל באזורים הערביים.

לפי המלצת הדו"ח, יבוטל הממשל הצבאי באזורים הערביים בגליל המערבי; במקום המושל הצבאי הנוכחי ימונה נציב. מלבד השמות (רוקח הציץ למנות "ממונה על ה מחוז") לא היו הבדלים ממשיים בין שתי

* שהיתה חייבת להתברר בפני בית דין סובייטי, לפי חוקי ברית המועצות.
** מחשש שמא תוחרם האניה הישראלית בנמל סובייטי.

הלוואה לגרמנים בצד הישראלי תספל חברת-השילומים, חברה שכל מניותיה בידי האוצר, שתקנה את הסחורות ותמכור אותן. בראשה יעמוד ג'ורא יוספטל. מנהלה הרא שון יהיה איש סוגל-בונה, הלל דן, אשר שנער מעיד עליו כי התרומם מעל לאינטרסים ה צרים של הסקטור ההסתדרותי. שנער עצמו סרב לקבל תפקיד של מנהל שני, כדי להפגין את החלטתו לפרוש לעבודה פרטית אחרי שהשילומים יעלו על הפסים.

המגע בין שני המרכיבים יצטרך להיות הדוק מאד, והוא הדין לגבי המגע בין שתי הממשלות. כך, למשל, קובע ההסכם שאם תקבל גרמניה הלוואה כדי לעזור לה לבצע את השילומים, תצטרך להעביר מיד את תמורת הלוואה לישראל, לוקוף אותה על חשבון התשלום האחרון המגיע מן ההסכם. מטרתו הברורה של הסכם זה: ישראל תש תדל להשיג באמריקה הלוואה למען הגרמנים. תמורת הלוואה תימסר מיד לישראל, אולם ערב להחזרת הכסף לא המשק הישראלי הרופף, אלא המשק הגרמני, שהוכיח כושר-החלמה כמעט פלאי בשמונה השנים שעברו מאז המלחמה (המארק הגרמני יציב כיום יותר מאשר הדולאר האמריקאי).

שאלה של ביטוח. השלב הסייפי של המעשה ההיסטורי יהיה הופעת הדגל הגרמני בנמלי ישראל.

גרמניה דרשה להכיר בהסכם בזכותה ל העביר את כל הסחורות אשר ישראל אינה מסוגלת להסיען באניותיה שלה. ישראל ביק שה למנוע סעיף זה, אך נתקלה בעמדה עק שנית: גרמניה לא יכלה להכיר בהסכם, ההופך חוק המדינה, בהפליה רשמית לרעת ספנותה שלה.

מלבד זאת, טענו, הדגל השחור-אדום-זהוב מסמל את המהפכה הדימוקרטית של 1848, אינו זהה עם הדגל המגואל בדם טל צלב הקרס.

אין פרוש הדבר כי מלחים גרמניים יופיעו השנה ברחובות חיפה. הגרמנים לא ימהרו לבצע סעיף זה, ביחוד מאחר שתברות הבי טוח אינן ממהרות לבטח אניה גרמנית המפי לגיה לישראל. אולם אין זו אלא שאלה של זמן: דגל גרמניה ודגל ישראל שוב אינם דגליהן של מדינות יריבות אחרי שהסכם ה שילומים נכנס לתוקפו.

חרם על חרם

עוד לפני שסירסר בלוד קול המטוס שהור ביל את שנער לגרמניה, נשמעו הרעמים הראשונים של הויכוח הגדול. היו אלה רע מי מחיאות-הכפיים שנועדו לנגן יאשה חפץ. זה תריסר שנים קיים בארץ חרם חמור על יצירות גרמניות מסוימות. מאחר שאי אפשר היה להחרים את המוסיקה הגרמנית כולה (פשוט קשה למצוא מוסיקה אחרת), ה טל חרם זה על אנשים ששגם כשור איך שהוא עם המשטר הנאצי — ריכארד ואגנו האנטישמי וריכרד שטראוס. שטראוס לא עסק בפוליטיקה, אך הוא בלט ברייך של היטלר, הקיזש לו כמה יצירות.

אנשים רבים מאד במדינה ביקשו להחרים את החרם. טענו הם: המוסיקה היא בינלאר מית. חיי המוסר ודעותיו הפוליטיות של האמן אינם צריכים לענין את הקהל. המעריך את יצירתו האמנותית. אולם איש בעמדה רשמית לא העז לבטא דעה זו בגלוי לב, מחשש שסערת הרחחות תפוצו אותו תחתיה.

שאלה של טעם. השבוע נמצא האיש הזה. יאשה חפץ, שוהה בארץ, ניגן את שטראוס, סירב בזילזול להיענות לבקשתם של שני שרים, שדרשו לחסל חלק זה של ה תכנית. חפץ איים להפסיק בכלל את הנגינה אם לא ירשו לו לנגן את אשר הוא רוצה לנגן.

רבים פיקפקו אם היה זה בטעם טוב שאי רח — אפילו גאון, אפילו אורח יהודי — יתעלם בצורה בולטת כזאת מבקשתם של שרי הממשלה בארץ המארחת. אולם רבים גם נשמו לרוחה: סוף סוף נמצא אדם שהיה מוכן לבטא דעה הפוכה מזו השולטת בציי בור.

אמר מוסיקאי: אם לוקחים כסף מהגרמני גים, מדוע לא את המוסיקה שלהם? האם היא פסולה יותר מאשר מכוונה מתוצרת הפירמה קרופ?

מדיניות

חסע ללא הצלחה

ביקורו של שר החוץ אצל שליטיה החד שים של ארצות הברית, נועד לרכך את מדי גיית החוץ האמריקאית. מדיניות שבכר החד לט עליה. בתחילה היה משרד החוץ הישראלי סבור כי סיכומה של מדיניות זו ייעשה רק